

**Asikkala
Salonsaari Rismalahti
ranta-asemakaavan muutosalueen
muinaisjäännösinventointi
2017**



Teemu Tiainen



Tilaja: Insinööritoimisto Poutanen Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Yleiskartat	3
Vanhoja karttoja	5
Inventointi	6
Lähteet	7
Yleiskuvia	7
Kiinteä muinaisjäännös	9
1 ASIKKALA RISMALAHTI.....	9

Kansikuva: Kuvan etualalla toinen naurishauta, taustalla lapio pystyssä toisessa naurishaudassa. Raportin kohde 1 Rismalahti. luoteeseen.

Perustiedot

- Alue:** Asikkala. Salonsaaren luoteisosan Rismalahden alue.
- Tarkoitus:** Selvittää sijaitseeko ranta-asemakaavan muutosalueella kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojeltavia kulttuurihistoriallisia jäännöksiä.
- Työaika:** 29.9.2017.
- Kustantaja:** Insinööritoimisto Poutanen Oy
- Tekijät:** Mikroliitti Oy, Teemu Tiainen.
- Aiemmat tutk:** -
- Tulokset:** Alueelta ei tunnettu entuudestaan kiinteitä muinaisjäännöksiä. Inventoinnissa havaittiin kaksi naurishaudaksi tulkittua kuoppaa sekä niiden vieressä rauennut uuni jotka todettiin kiinteiksi muinaisjäännöksiksi.

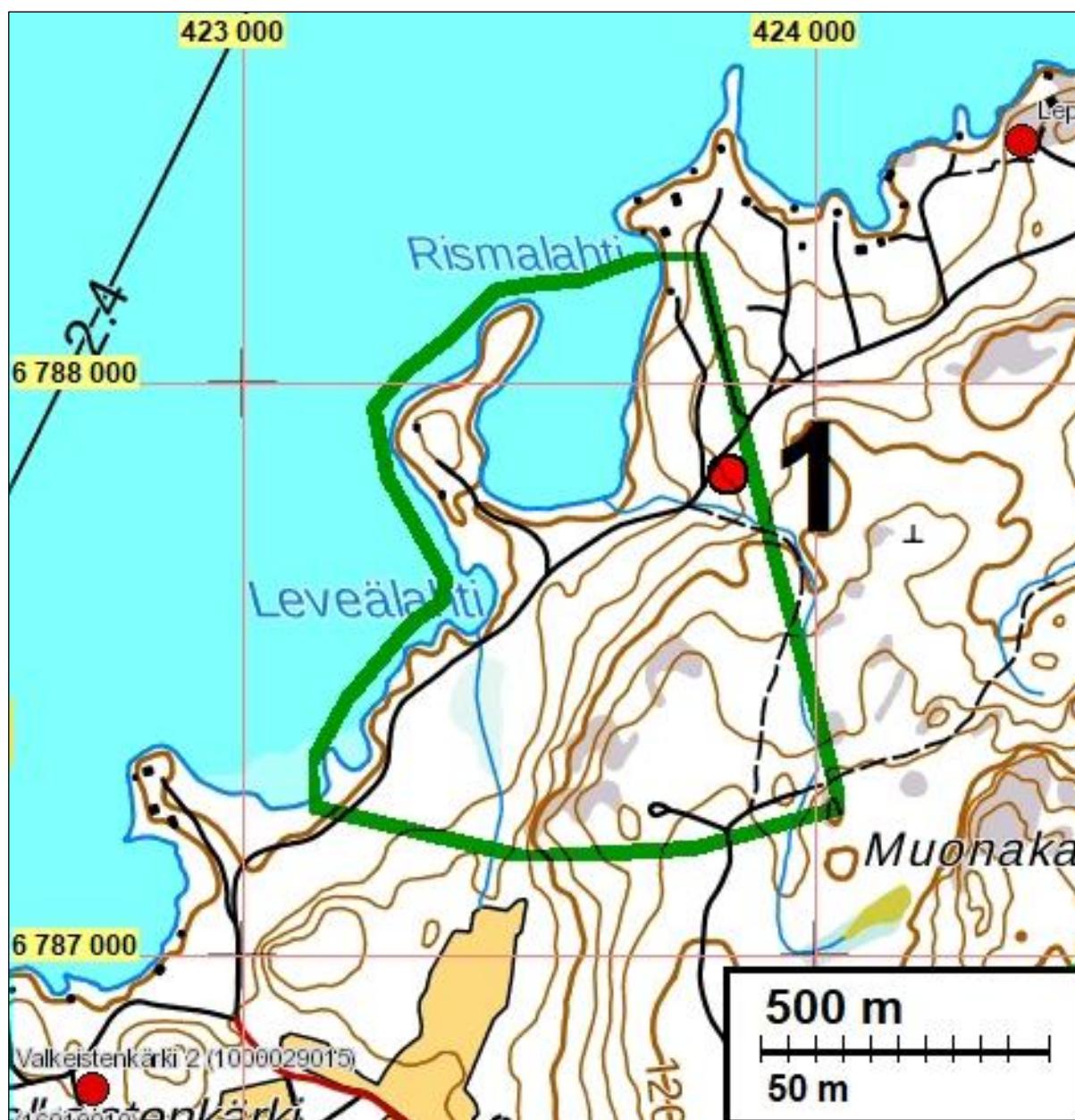
Inventointialue on rajattu vihreällä kartan koilliskulmaan.



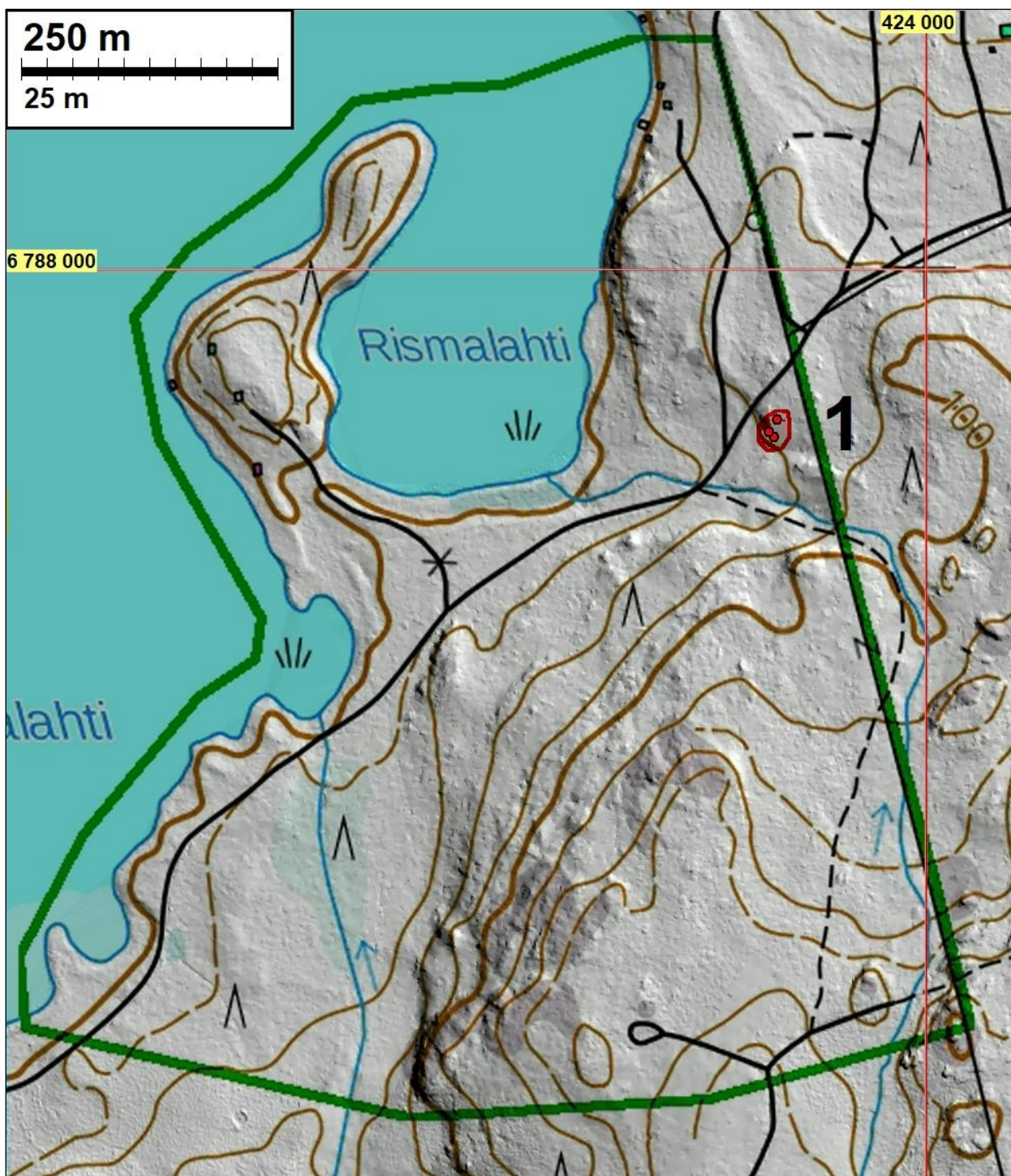
Selityksiä:

Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 09/2017, ellei toisin mainittu. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 9/2017. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmatunnusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaaja: T. Tiainen.

Yleiskartat



Vihreä viiva rajaa inventointialuetta. Punainen pallo ja numero 1 viittaavat raportin kohteeseen 1 Rismalahti. Lähialueen entuudestaan tunnetut kiinteät muinaisjäännökset on merkattu punaisilla palloilla. Kartan koilliskulman pallo on *Lepokallio* (mj-rek 16010025), varhaismetallikautinen lapinraunio. Kartan lounaiskulman pallo on *Valkeistenkärki 2* (mj-rek 1000029015), historiallisen ajan kaskiröykkiö.

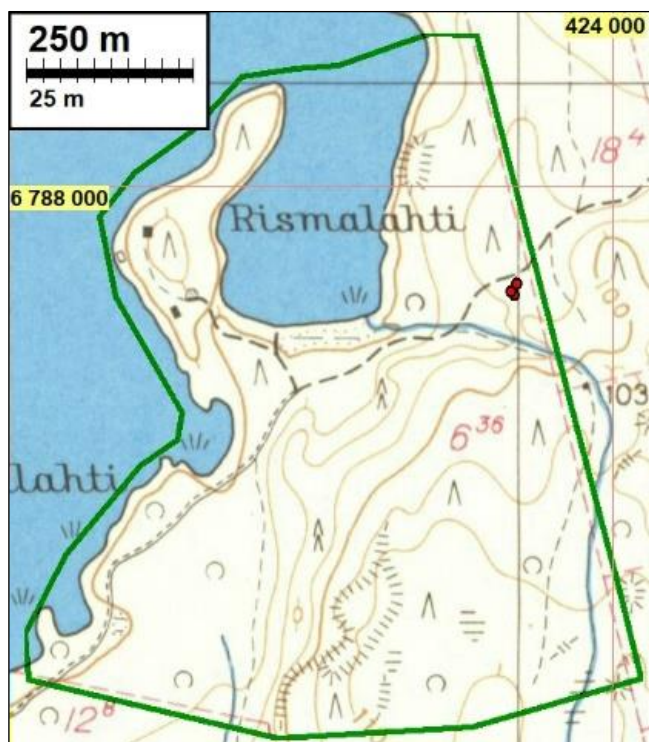


Vihreä viiva rajaa inventointialueen. Punaisella rajattu pieni rajattu alue kartan itäosassa on tämän raportin kohde 1 *Rismalahti*, kahden naurishaudan ja uunin raunion muodostama (oletettavasti) historiallisen ajan muinaisjäännös. Punaiset pisteet punaisella rajatun alueen sisällä osoittavat naurishautojen ja uunin raunion sijainnin.

Vanhoja karttoja



Ote vuonna 1842 laaditusta pitäjänkartasta. Inventoidulla alueella ei tuolloin ole ollut kiinteää asutusta – kyseisessä kartassa alue on metsää sekä kalliota.



Ote vuoden 1965 peruskartasta. Ensimmäiset mökit ovat ilmestyneet Rismalahden länsipuolelle. Inventoinnissa havaitut naurishaudat ja uunin raunio on merkitty punaisilla palloilla – kartalle kyseiseen kohtaan ei ole merkitty asutusta, mutta alueen läpi kulkenut polku kulkee aivan niiden luoteis-pohjoispuolitse.

Inventointi

Asikkalan Salonsaarella, Rismalahden alueella, on tekeillä ranta-asemakaavan muutos. Kaavan laatija Insinööritoimisto Poutanen Oy tilasi kaava-alueen muinaisjäännösinventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Muinaisjäännösinventoinnin suoritti Teemu Tiainen 29.9.2017 inventoinnin kannalta hyvissä olosuhteissa.

Ranta-asemakaava-alue sijoittuu Salonsaaren luoteisosaan, Rismalahden alueelle. Kooltaan alue on noin 60 hehtaaria. Kaava-alueelta ei entuudestaan tunneta kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita suojelukohteita. Lähin tunnettu kiinteä muinaisjäännös, *Lepokallio* (mj-rek 16010025) varhaismetallikautinen lapinraunio, sijaitsee noin 660 metriä alueen koillispuolella

Asikkalanselkä on noin 78 metrin korkeustasolla. Kaava-alueen korkeimmat kohdat ovat alueen kaakkoislaidalla noin 110-115 metrin korkeustasoilla. Muinais-Päijänteen korkein ranta, 5000 eKr., on alueella noin 90 metrin korkeustasolla. Rantasidonnaisia esihistoriallisia muinaisjäännöksiä voi siis alueella sijaita noin 92 metrin korkeustasolta alaspäin.

Historiallisen ajan asutus Salonsaarella on sijainnut nykyisenkin asutuskeskuksen tienoilla saaren eteläisessä keskiosassa. Paikalla on sijainnut Salon kylä – maakirjojen perusteella kylä on myöhäiskeskiaikainen, mutta kylän liepeiltä tunnetut rautakautiset hautapaikat vihjaavat kylän esihistoriallisista juurista. Ranta-asemakaavan muutosalueen ja Salon kylän välinen etäisyys on yli kolme kilometriä.

Vanhojen yleiskarttojen perusteella Rismalahden alue on ollut asumaton metsämaata 1900-luvun puoliväliin saakka, jolloin alueelle on rakennettu ensimmäiset kesäasunnot. Maankäytön nykytilanne alueella on likipitään vuoden 1965 peruskarttaa vastaava: nykyisin alueen läpi kulkee tie 1960-luvun polkujen sijaan sekä aivan alueen pohjoisosaan on tullut yksi asumus lisää.

Inventoinnin valmisteluvaiheessa vanhojen karttojen lisäksi tarkasteltiin Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineistosta laadittua maastomallia, josta ei havaittu mitään arkeologisesti mielenkiintoista. Maastossa alue käytiin kattavasti läpi. Ennalta potentiaaliseksi alueeksi esihistoriallisten kohteiden löytymisen kannalta arvioitu Rismalahden lännenpuoleinen niemi osoittautui todella kiviseksi. Hiekkaisimpia alueita kaava-alueella on Rismalahden pohjukka sekä alueen koillisosa. Näille alueille tehtiin kymmeniä koekuoppia, joissa ei havaittu mitään esihistoriaan viitattavia.

Tulos

Alueen itäosassa on kaksi naurishaudaksi tulkittua kuoppaa sekä niiden vieressä rauennut uuni, jotka yhdessä muodostavat kiinteän muinaisjäännöksen.

18.10.2017

Teemu Tiainen

Lähteet

Peruskartta 3112 03. 1964. Maanmittaushallitus.
Asikkalan pitäjänkartta, 1842. Maanmittauslaitos

Yleiskuvia



Kivikkoista Rismalahden länsipuoleista niemeä. Pohjoiseen.



Alueen koilliskärkeä. Etelään.



Alueen lounaisosan kuusimetsää. Etelään.



Inventointialueen kaakkoisosan kalliopohjaista talousmetsää. Pohjoiseen.



Alueen keskiosaa. Luoteeseen.

Kiinteä muinaisjäännös

1 ASIKKALA RISMALAHTI

Mjtunnus: uusi kohde
 Laji: kiinteä muinaisjäännös
 Tyyppi: naurishauta
 Ajoitus: historiallinen

Koordin: N 6787 841 E 423 848 (pohjoisempi naurishauta)

Tutkijat: Tiainen 2017 inventointi

Huomiot: Tiainen 2017:
 Inventointialueen itälaidalta, noin 180 metriä rannasta, Huhdintien kaakkoispuolelta, havaittiin kaksi naurishaudaksi tulkittua kuoppaa sekä välittömästi niiden pohjoispuolella rauennut uuni. Sekä naurishaudat että rauennut uuni sijoittuvat noin 90-92 metrin korkeustasoille.

Molemmat naurishaudat ovat kutakuinkin koillinen-lounas suuntaisia (rinteen suuntaisesti), noin 1,4 x 2,4 m kokoisia kuoppia. Syvyyttä kaakonpuoleisella naurishaudalla (N 6787 836 E 423 853) on noin 50 cm ja luoteenpuoleisella naurishaudalla (N 6787 841 E 423 848) noin 70 cm – niiden välinen etäisyys on noin 7 metriä. Molempien naurishautojen pohjalle ja reunalle tehtiin koekuopat: alle viisisenttisen pintakerroksen alla maaperä kaikissa kuopissa oli ruskea hiesu. Koekuopista ei havaittu huuhtoumakerrosta, hiiltä eikä nokea. Naurishautojen laidoilla

Naurishautoista noin 15 pohjoiskoilliseen, rinteän tasaisella osalla, on rauennut uuni (N 6787 853E 423 856). Korkeutta uunilla on noin metri. Uunin reunat ovat ”lossanneet”, joten sen korkein kohta on uunin keskellä. Maan tasalta uunin koko on noin 2,3 x 4 metriä. Uunia peittää paksu sammalkerros. Uuni on paikalla kutakuinkin eteläkaakko-pohjoisluode suuntaisesti. Sen lounaiskulman sammalkerrosta poistettiin sen verran, että voitiin todeta kulman kivien olevan löysästi paikoiltaan ja niiden välissä on rakoja. Kivet näyttävät olevan vaakatasossa ja päällimmäisten kivien päällä oli nähtävillä harmaata savista hiekkaa. Kyseessä voi olla esimerkiksi jonkinlainen savimuurattu uuni, mutta inventoinnin yhteydessä asiaan ei saatu varmuutta.

Alue naurishautojen ja rauenneen uunin ympäristössä on kivistä. Tästä poikkeuksena on niiden etelä-lounaispuolen purolaakso. Purolaakson maaperä on savista hiesua, eikä kyseisellä alueelta havaittu juurikaan kiviä – eikä myöskään raivausröykkiöitä. Vanhoilta kartoilta naurishautoille ja rauenneelle uunille ei saa ajoitusta, mutta kyseessä on kuitenkin historiallisen ajan jäännökset. Kyseessä voisi olla lyhytaikainen nauriskaski, joka on tehty luonnollisesti vähäkiviseen ympäristöön. Niiden tarkempi ajoittaminen vaatisi lisätutkimuksia.

Rauennut uuni.
Luoteeseen.



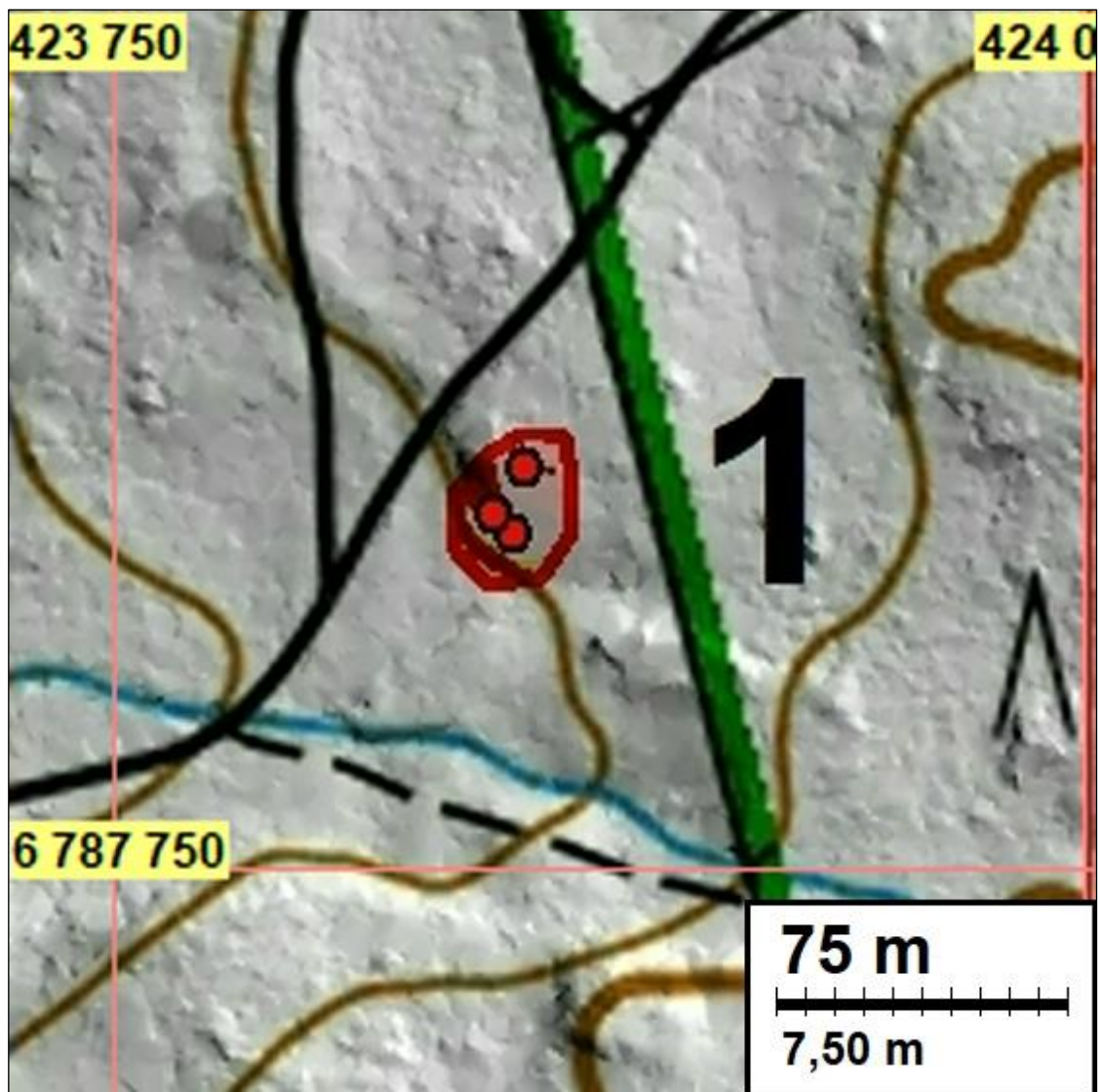
Kuvan etualalla
naurishauta, taustalla
oleva lapio on
pystyssä toisessa
naurishaudassa.
Kaakkoon.



Rauenneen uunin
sammaleesta paljastettu
lounaiskulma



Kuvassa näkyy naurishaudat, rauennut uuni ylärinteessä tasanteella (uuni ei näy kuvassa). Koilliseen.



Vihreä viiva on inventointialueen raja – sen itäpuolinen osa ei ole inventointialuetta. Kiinteä muinaisjään-
nös on rajattu punaisella. Punaiset pallot muinaisjäänösalueen sisällä ovat naurishautoja (kaksi ete-
läisintä palloa) sekä rauennut uuni (pohjoisin pallo)

Liite: inventoinnissa tarkastetut alueet

Inventointialue tutkittiin ja arvioitiin kokonaisuudessaan eri menetelmin. Maastossa käytiin läpi karttaa sinisellä merkatut alueet.

